



T.B.M.M.
İYİ PARTİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Tarih : 2.7.2024
Sayı : 69



Prof. Dr. Kürşad ZORLU
Ankara Milletvekili
Dışişleri Komisyonu Üyesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununda Değişiklik Yapılması
Hakkında Kanun Teklifi, gerekçeleriyle birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim. 02.07.2024

Prof. Dr. Kürşad ZORLU
Ankara Milletvekili
Dışişleri Komisyonu Üyesi

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	
Esas Komisyon	İçişleri
Tarih: 5-7-2024	Esas No: 2/2272

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
0 5 Temmuz 2024
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
0 5 Temmuz 2024
No: 1454829



Prof. Dr. Kürşad ZORLU
Ankara Milletvekili
Dışışleri Komisyonu Üyesi

GENEL GEREKÇE

2011 yılında başlayan Suriye iç savaşı ile birlikte, kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılar oldu. Türkiye Cumhuriyeti devleti o dönem kendisine sığınan insanlara kapılarını açtı ve onları koruma altına aldı.

Geldiğimiz noktada ülkemiz sadece Suriye'den savaş ortamından kaçarak gelen Suriye vatandaşlarına kapısını açmamış, çeşitli ülkelerden gelen diğer devletlerin vatandaşları da kabul edilmiştir. Ancak kısaca "YUKK" olarak anılan 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 91. maddesinde herhangi bir süre sınırlaması olmamasından dolayı, bu geçici koruma geçici olmaktan çıkmış ve kalıcı bir hale gelmeye gelmiştir. Üstelik Suriye vatandaşlarının tatillerde ve diğer zamanlarda ülkelere gitmesine izin verilmesi, geçici koruma ve iltica sistemiyle bağdaşmayan diğer uygulamalarla bu kalıcılık adeta teşvik edilmiştir. Öyle ki; bazı şehirlerimizde geçici koruma kapsamında olan Suriye vatandaşlarının sayısı, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları sayısını geçmiş; demografik yapıyı bozacak seviyeye ulaşmıştır. Özellikle ülkemizin doğusunda bulunan Kilis, Hatay, Gaziantep, Şanlıurfa gibi şehirlerimizde bu açıkça görülmektedir. Turizm cenneti olan İstanbul'daki Suriyeli sayısı ve yasadışı göçmen fazlalığı, İstanbul algısında risk ve güvenli olmayan şehir damgasını vurmaya başlamıştır.

Zaman içerisinde İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyükşehirlerimizde de hiç azımsanmayacak sayılara ulaşılmış, geçici koruma altındaki Suriyeliler kendi mahallelerini dahi kurmuşlardır. Daha da ileri gidilerek açtıkları dükkanlara kendi alfabe ve dillerinde tabelalar astıkları da sıklıkla görülmüştür. Kayıtlı oldukları illeri izinsiz terk edip büyükşehirlere ve özellikle İstanbul'a gitmeleri, Türk hukukuyla bağdaşmayacak şekilde kendi geleneklerini uygulamaları, yaygın olarak çocuk yaşta evlilikler yapmaları, imam nikahıyla çok eşli evlilikler yapmaları, kimi illerde açıkça toprak iddia etmeleri Türkiye'nin kamu düzenini ve asayişini açıkça tehlikeye düşürmektedir.

Öte yandan geçici koruma statüsünün sona erdirilmesinin ana dayanağı, geçici korumadan yararlanan kişilerin buna neden olan koşullar ortadan kalktığında menşei olan ülkeye dönmek zorunda olmalarıdır. Yani geçici koruma uygulaması adından da anlaşılacağı üzere geçicidir ve geçiciliğin bir tezahürü olarak menşei ülkeye dönmek esastır. Özellikle kitlesel sığınmalarda bu esastan bir sapma yaşanması gidilen ülke için ağır ekonomik ve sosyal sorunlara yol açmaktadır.

Yukarıda da ifade edildiği üzere Türkiye'nin sorumluluk üstlenerek sığınmacı yükünü aldığı Avrupa Birliği (AB) Geçici Koruma Yönergesi çok dikkat çekicidir. Türkiye'ye uzun yıllara dayalı bir entegrasyon süreci isteyen ve hazırlayan AB mevzuatında geçici koruma için açıkça süre sınırlaması getirilmiştir. İlgili Yönergenin 4. maddesine göre geçici koruma süresi 1 yıldır. Bu süre 6 aylık sürelerle 1 yıl daha uzatılabilir. Fakat eğer geçici koruma nedenleri devam ediyorsa AB Konseyi, nitelikli çoğunluk ile geçici koruma süresini bir yıla kadar uzatma kararı alabilir. Bu kapsamda AB Geçici Koruma Yönergesinde en fazla üç yıllık bir süre sınırlaması vardır.

Avrupa ülkeleri bu yönerge çerçevesinde verilen süre bitiminde herhangi bir teminat üstlenmeye de zorlanmamıştır. Bununla birlikte sadece Üye Devletler, süre bitinde zorunlu geri dönüşler gerçekleştiğinde insanlık onuruna saygı bakımından gerekli önlemleri alacakları kayıt altına alınmıştır.



Prof. Dr. Kürşad ZORLU

Ankara Milletvekili
Dışişleri Komisyonu Üyesi

Ülkemizdeki ise geçici koruma statüsü, AB'nin yaklaşımına bakıldığında süresiz uygulanması bakımından farklılık taşımaktadır.

Türkiye'nin mevzuatında geçici koruma statüsü kanun düzeyinde ilk kez 2013 yılında 6458 sayılı YUKK'un 91. maddesinde düzenlenmiştir. 2014 yılında yürürlüğe giren Geçici Koruma Yönetmeliği de YUKK'un 91. maddesine istinaden çıkarılmıştır.

Geçici korumanın sona ermesinde yetkili makam ise Cumhurbaşkanındır! Geçici koruma Yönetmeliği'nin 15. maddesi uyarınca milli güvenliği, kamu düzenini, kamu güvenliğini ve kamu sağlığını tehdit edebilecek şartların oluşması durumunda, Cumhurbaşkanı tarafından, geçici koruma sınırlandırılabilir veya süreli ya da süresiz olarak durdurulabilir. Cumhurbaşkanının aynı zamanda bir siyasi partinin başkanı da olması alacağı kararların milletin arzusunu yansıtmaması mümkün olmayacaktır.

Dolayısıyla uygulamada söylem olarak kalan geçicilik kavramı hukuken zımni bir kalıcılığa kapı aralamıştır. Tür vatandaşlarına yaklaşık 23 yıldır dayatılan ve milli servetten ciddi bir harcama yapılmasına yol açan bu soruna artık TBMM çatısı altında çözüm getirilmelidir.

Zira gerek geçici koruma statüsünün verilmesi gerekse geçici koruma statüsünün belirli bir süreyle sınırlı tutulması, bu müessesenin niteliğine en uygun olanıdır. Geçici korumanın sona ermesi durumunda temel kural geçici koruma sağlanmış olan kişilerin ülkelerine dönmeleridir. Ancak gerek geçici koruma yönetmeliğinde gerekse ilgili kanunda herhangi bir süre sınırlaması belirtilmemiştir.

Ayrıca uluslararası mevzuat geçici koruma kapsamında ülkemize gelen sığınmacılar konusunda devletlerarası iş birliğine ve uluslararası örgütlerin paylaşması gereken bir sorumluluk olduğuna vurgu yapmaktadır. Burada sorumluluk paylaşımı bir takım mali desteklerin dışında kitlesel göçün olumsuz etkilerini süresiz bir şekilde tek bir ülkenin taşıması olarak değerlendirilmemelidir.

Mevcut düzenlemenin bu şekilde ucu açık bir belirsizliğe izin vermesi gerek milli güvenlik gerekse milli iradenin tecellisi bakımından da sorunludur. Geçici koruma sağlanacak süre, kural olarak kanunda yer almalı ülkenin ve bölgenin geldiği koşullar dikkate alınarak ancak kısmi bir uzatmaya imkan tanınmalıdır. Bu süreç kanunla açıkça belirlenmeli, geçici koruma statüsü verme ve ülkedeki koşullara göre uzatma yetkisi mutlaka TBMM'de olmalıdır.

Ülkemizde demografik yapının bozulmasına, örf ve adetlerimizin değişmesine, toplumsal huzurun kaçmasına neden olan bu düzensizliğin önüne geçmek, geçici sığınmanın kalıcı hale dönmesini engellemek adına 6458 sayılı YABANCILAR VE ULUSLARARASI KORUMA KANUNU'NUN 91. maddesine bir hüküm konularak Cumhurbaşkanı'na ait olan yetkinin halkın iradenin tecelli ettiği TBMM'ye verilmesi, süre kısıtlaması eklenmesi ve belirlenen süre bittiğinde bu sürenin nasıl uzatılacağı yönünde bir yöntemin belirlenmesi elzem olmuştur.

Bu gerekçelerle 6458 sayılı YABANCILAR VE ULUSLARARASI KORUMA KANUNU'NUN 91. maddesinde değişiklik yapılmasına yönelik kanun teklifimiz hazırlanmıştır.



Prof. Dr. Kürşad ZORLU
Ankara Milletvekili
Dışışleri Komisyonu Üyesi

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Geçici Koruma bulmak amacıyla ölkemize gelen yabancıların geldiğı öлке ve geliş yolunun düzenlemesi, yetkinin Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmesi ve ayrıca belli bir süre sonrasında geri dönüşlerinin sağlanması amaçlanmıştır.

MADDE 2- Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir.



Prof. Dr. Kürşad ZORLU
Ankara Milletvekili
Dışışleri Komisyonu Üyesi

6458 SAYILI YABANCILAR VE ULUSLARARSI KORUMA KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunun 91.maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara geçici koruma statüsünün verilir verilmeyeceğine Türkiye Büyük Millet Meclisi karar verir.

(2) Geçici koruma süresi 1 yıldır ve altışar aylık sürelerle en fazla 2 yıl daha uzatılabilir.

(3) Süre bitiminden önce ulusal güvenlik ve kamu düzeni gerekçesiyle uluslararası normlara uygun olarak geçici koruma statüsü verilenlerin geçici koruma statüsü kaldırılabilir.

(4) Geçici koruma süresinin sona ermesi veya geçici koruma statüsünün kaldırılması halinde yabancıların ülkelerine veya ülkelerinin güvenli yerlerine ya da güvenli üçüncü ülkelere yerleştirilmelerine Türkiye Büyük Millet Meclisi karar verir.

(5) Geçici koruma statüsü verilenler Türkiye’ye giriş yaptıkları sınır ilde barındırılırlar.”

MADDE 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.